

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247025

นวัตกรรมการเรียนรู้ของสภาองค์กรชุมชนตำบล
เพื่อสร้างการเมืองภาคประชาชน : กรณีศึกษา 3 สภานำร่องในจังหวัดสมุทรสงคราม
Learning Innovation in Community Organization Councils for the Encouragement
of People's Politics : A Case Study of Three Pilot Councils in Samut Songkram

อุษา เทียนทอง

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ. 2554

๖๐๐๕๖๑๘๘๙

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247025

นวัตกรรมการเรียนรู้ของสภาองค์กรชุมชนตำบล
เพื่อสร้างการเมืองภาคประชาชน : กรณีศึกษา 3 สภานำร่องในจังหวัดสมุทรสงคราม
Learning Innovation in Community Organization Councils for the Encouragement
of People's Politics : A Case Study of Three Pilot Councils in Samut Songkram

อุษา เทียนทอง

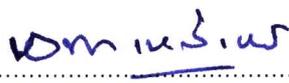
ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานวัตกรรมจัดการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ. 2554

คณะกรรมการสอบป้องกันดุขฎีนิพนธ์ ได้พิจารณาดุขฎีนิพนธ์ของ นางสาวอุษา
เทียนทอง แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้

คณะกรรมการสอบป้องกันดุขฎีนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์ สุขสำราญ)

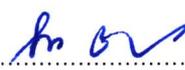

..... กรรมการที่ปรึกษาดุขฎีนิพนธ์
(ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์)

..... กรรมการสาขาวิชา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฝั่งนิรันดร์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีณภา จิตรามัน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับดุขฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ไสว ศิริทองถาวร)

วันที่ 16 เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้ของสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อสร้างการเมืองภาคประชาชน : กรณีศึกษา 3 สภานำร่องในจังหวัดสมุทรสงคราม ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ และ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในการวิจัยดังต่อไปนี้

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนิรันดร์ รองศาสตราจารย์ วีระดา ภิฎญู และคณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์แต่ละครั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ช่วยกลั่นกรองและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ดุษฎีนิพนธ์มีความสมบูรณ์ขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ประกอบด้วย ดร.ปาน กิมปี รองศาสตราจารย์ ชอบ เข้มกลัด นายสุทธิธรรม เลขวิวัฒน์ ที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณ ดร.สมพร เนติรัฐกร และ นางสาวอโยทัย สิงห์สา ที่ช่วยในเรื่องการตรวจสอบการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) ที่ให้การสนับสนุนโครงการจัดการกระบวนการเรียนรู้สภาองค์กรชุมชนตำบลในครั้งนี้ได้ ขอขอบคุณคณะที่มิวิจัยและคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบล 3 ตำบลนำร่อง ที่มีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ ท่วมเท จนเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ตลอดจนขอขอบคุณนายประยงค์ รัตนรงค์ และนายศิวโรฒ จิตนิยม ตลอดจนคณะกรรมการสภาผู้นำของตำบล ที่ให้เวลาและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการจัดทำเอกสารดุษฎีนิพนธ์ นางสาวรุ่งทิวา ไชโย โนนางชมพูนุช แยมสรวล นายชัยรัตน์ สำราญจิตร ที่ช่วยในการจัดพิมพ์ การตรวจทาน และการแก้ไขการจัดทำเอกสารดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา ที่ได้วางรากฐานทางการศึกษาให้ข้าพเจ้า ครูอาจารย์ที่ให้ความรู้ในการศึกษาจนทำให้สามารถประมวลความรู้มาใช้ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ และคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนการเรียนรู้มาโดยตลอด จนทำให้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ชื่อผู้ทำคุณิพนธ์: นางสาวอุษา เทียนทอง
ชื่อคุณิพนธ์: นวัตกรรมกรเรียนรู้ของสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อสร้าง
การเมืองภาคประชาชน : กรณีศึกษา 3 สภานำร่องในจังหวัด
สมุทรสงคราม
ชื่อกรรกรที่ปรึกษาคุณิพนธ์: ศาตราจารย์ (พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ
ชื่อปริญญา: ปริญญาคุณิพนธ์ิต สาขาวิชานวัตกรรมกรจัดการ
คำสำคัญ: นวัตกรรมกรจัดการ / การเมืองภาคประชาชน / สภาองค์กร
ชุมชนตำบล

247025

กรวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์กรวิจัย เพื่อศึกษา วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของ
สภาองค์กรของชุมชนตำบลต้นแบบที่มีการดำเนินงานในลักษณะการเมืองภาคประชาชน
ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนสภาองค์กรของชุมชนตำบลในลักษณะการเมือง
ภาคประชาชน ที่ทำให้ตำบลต้นแบบเกิดการพัฒนายั่งยืน และศึกษาการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่
เป็นนวัตกรรมในการดำเนินการการเมืองภาคประชาชนให้กับสภาองค์กรชุมชนตำบล เคลื่อนสู่การเป็น
สภาการเมืองภาคประชาชน โดยมีวิธีการวิจัย 2 ขั้นตอน คือตอนที่ 1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษา
ตำบลแม่เรียง อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และตำบลหนองสาหร่าย อำเภอนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี และตอนที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ศึกษาตำบลที่มีการจัดตั้ง
สภาองค์กรชุมชนตำบลตาม พรบ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 รวม 3 ตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม
คือ ตำบลคลองเงิน ตำบลบางนางลี่ และตำบลโรงหีบ ข้อค้นพบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ
สภาองค์กรของชุมชนที่ทำให้เกิดการการเมืองประชาชน คือ เมื่อชุมชนมีปัญหา ผู้นำจะใช้วิธีการจัดทำ
แผนชุมชน แล้วนำแผนสู่การปฏิบัติร่วมกันโดยใช้ภูมิปัญญาผสมผสานความรู้ในเชิงวิชาการและ
มีการสื่อสารกับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยกัน โดยมีองค์ประกอบ
ที่สำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน คือ มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีข้อมูลของชุมชน และ
มีเวทีประชาคมพูดคุยร่วมกันของคนในชุมชนและจากการศึกษาการสร้างนวัตกรรมกรเรียนรู้
สภาองค์กรชุมชนตำบลต้นแบบเพื่อสร้างการเมืองภาคพลเมืองพบว่าต้องเริ่มที่การปรับกระบวนการต้น
เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์การพึ่งตนเองของคณะกรรมการสภา สร้างกรเรียนรู้การใช้เวทีประชาคม
สร้างกรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภายใต้ข้อมูลของชุมชน ซึ่งนวัตกรรมกรเรียนรู้นี้ ทำให้
คณะกรรมการสภา มีความเข้าใจในวิถีการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตยและขับเคลื่อนให้เกิด
การเมืองภาคประชาชน

Student's Name: MissUsa Theanthang
Thesis Title: Learning Innovation in Community Organization Councils
for the Encouragement of People's Politics : A Case
Study of Three Pilot Councils in Samut Songkram
Thesis Advisors: Prof. Dr. Anek Laothamatas
Dr. Tongyou Kaewsaiha
Degree: Ph.D. of Innovative Management
Keyword: Learning Innovation / Encouragement / People's Politics

247025

The objectives of this research are to study and analyze the learning process of the pilot community organization councils which operate in the form of people's politics; to study the key elements that drive people's politics in community organization councils to ensure sustainable development of the pilot districts; and to study the creation of an innovative learning process to drive people's politics in community organization councils so as to become people's political councils. Two methodologies were employed in this research. First, a qualitative research approach was used to study Mai Reang sub-district, Chawang district, Nakhon Si Thammarat province; and Nong Sarai sub-district, Phanom Thuan district, Kanchanaburi province. Second, participatory action research model was used to study sub-districts that set up their community organization councils in accordance with the Community Organization Council Act B.E.2551, including the three sub-districts in Samut Songkram: Klong Kuen, Bang Nang Li, and Rong Heeb. The learning innovation in community organization councils which encourages people's politics included planning out community solutions; implementing them by applying local wisdom to academic knowledge to manifest new ideas; and communicating consistently with community. The key elements for success were visionary leaders, community information, and people forum that encourages people to find out solutions to problems in their community. It was found that self-reliance of the council committee through a paradigm shift was the first step to create community participation in solving community problems. These learning innovations enabled the council committees to understand a democratic way of life and to encourage movement of people's politics.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
คำถามในการวิจัย.....	12
สมมติฐานของการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
2 ภูมิหลังของสภาองค์กรชุมชนตำบล ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสภา องค์กรชุมชน โดยเฉพาะในด้านกระบวนการเรียนรู้.....	19
พัฒนาการพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนตำบล.....	20
ประชาธิปไตย.....	39
การเมืองภาคประชาชน.....	50
ประชาสังคม.....	58
กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนสร้างการเมืองภาคประชาชน.....	64
การจัดการความรู้และการสร้างการเรียนรู้.....	71
หลักการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้.....	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การประเมินผล.....	95
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	99
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	103
พื้นที่การศึกษา.....	103
กลุ่มเป้าหมาย.....	105
เครื่องมือการศึกษา.....	105
1. การสร้างแนวคำถาม.....	105
2. การตรวจสอบแนวคำถาม.....	107
การเก็บข้อมูล.....	108
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
การสรุปผล อภิปรายผล.....	108
การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม.....	109
พื้นที่การศึกษา.....	109
กลุ่มเป้าหมาย.....	110
เครื่องมือการสร้างการเรียนรู้.....	110
1. การสร้างเครื่องมือการเรียนรู้.....	111
2. การตรวจสอบเครื่องมือการเรียนรู้.....	114
การดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม.....	116
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
4 ผลการวิจัย.....	118
ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	119
ตำบลไม้เรียง.....	120
ศึกษาริบทตำบลไม้เรียง.....	120
ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ของสภาผู้นำชุมชนตำบลไม้เรียง.....	125

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ตำบลไม้เรียง.....	149
การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนสภาองค์กร ชุมชนตำบลฯ.....	151
ตำบลหนองสาหร่าย.....	152
ศึกษาบริบทตำบลหนองสาหร่าย.....	153
กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสภาผู้นำชุมชนตำบลหนองสาหร่าย.....	155
วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ และองค์ประกอบของการขับเคลื่อนสภาของตำบลหนองสาหร่าย.....	172
การประมวลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตำบล การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	175
ตอนที่ 2 การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการศึกษาการสร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้การเมืองภาคประชาชนให้กับสภาองค์กรชุมชน ตำบลเคลื่อนสู่การเป็นสภาการเมืองภาคประชาชน.....	177
การจัดทำหลักสูตรการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้การเมืองภาคประชาชน ผ่านกระบวนการจัดทำแผนสภาองค์กรชุมชนตำบล.....	180
การจัดกระบวนการเรียนรู้เวทีรวม 3 ตำบล นำร่อง.....	182
การจัดเวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 1.....	183
การจัดเวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 2.....	190
การจัดเวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 3.....	196
การเรียนรู้การเมืองภาคพลเมืองของตำบลนำร่องหลังการเรียนรู้แต่ละเวที....	206
ตำบลคลองเขิน.....	207
บริบทตำบลคลองเขิน.....	207
การประชุมสภาครั้งที่ 1.....	214
การประชุมสภาครั้งที่ 2.....	217
การประชุมสภาครั้งที่ 3.....	223
ตำบลโรงหีบ.....	226

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บริษัทตำบลโรงหีบ.....	229
การประชุมสภาครั้งที่ 1.....	231
การประชุมสภาครั้งที่ 2.....	233
การประชุมสภาครั้งที่ 3.....	235
ตำบลบางนางลี่.....	238
บริษัทตำบลบางนางลี่.....	238
การประชุมสภาครั้งที่ 1.....	243
การประชุมสภาครั้งที่ 2.....	245
การประชุมสภาครั้งที่ 3.....	247
การจัดเวทีถอดบทเรียนประเมินผลการเรียนรู้.....	249
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	254
การวิเคราะห์ผลการประเมินก่อน – หลังการเรียนรู้.....	255
สรุปผลการวิจัย.....	257
อภิปรายผล.....	281
ผลจากนวัตกรรมการเรียนรู้ของสภาองค์กรชุมชนชนตำบล เพื่อสร้างการเมืองภาคประชาชน.....	303
ข้อเสนอแนะ.....	304
บรรณานุกรม.....	310
ภาคผนวก.....	320
ภาคผนวก ก.....	321
ภาคผนวก ข.....	343
ภาคผนวก ค.....	350
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	364

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงข้อมูลการคัดเลือกพื้นที่การศึกษาดำบลวิจัยเชิงคุณภาพ.....	104
2	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อน – หลังการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการเรียนรู้ 3 ตำบล.....	255
3	แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนรู้.....	255

สารบัญแผนภาพ

ตาราง		หน้า
1	โครงสร้างการพัฒนาของสภาองค์กรชุมชน.....	30
2	ขั้นตอนในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล.....	36
3	กระบวนการเรียนรู้แผนแม่บทชุมชน.....	70
4	การจัดการความรู้เด่นชัดและความรู้ฝังลึก.....	74
5	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	101
6	กรอบแนวคิดขั้นตอนการสร้างนวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้การเมือง ภาคประชาชนผ่านกระบวนการจัดทำแผนสภาองค์กรชุมชนตำบล.....	116
7	หลักสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา.....	132
8	โครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง.....	135
9	โครงสร้างการบริหารกลุ่มเกษตรกรตำบลไม่เรียง.....	136
10	แผนผังการจัดเวทีประชุม.....	143
11	รูปแบบองค์ประกอบประชาคมหมู่บ้าน.....	159
12	กระบวนการจัดการเรียนรู้ความเป็นการเมืองของสภาผู้นำก่อนเป็นสภาองค์กร ชุมชนตำบลหนองสาหร่าย.....	173
13	กระบวนการจัดการเรียนรู้สภาองค์กรชุมชนตำบลหนองสาหร่าย.....	175
14	ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลให้เห็นความเชื่อมโยงของข้อมูล.....	194
15	กระบวนการทำงานสวัสดิการชุมชนตำบลโรงหีบ.....	236
16	กระบวนการจัดการเรียนรู้สภาผู้นำชุมชนสร้างการเมืองภาคประชาชน.....	262
17	กระบวนการสร้างผู้นำร่วมสภาผู้นำชุมชน.....	263
18	กระบวนการเรียนรู้การสร้างการเมืองภาคประชาชน.....	263
19	กระบวนการสร้างการเรียนรู้จากแผนแม่บทชุมชนสู่การเมืองภาคประชาชน ของสภาองค์กรชุมชนตำบล.....	285
20	องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลในลักษณะ การเมืองภาคประชาชนที่ทำให้ตำบลต้นแบบเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	290
21	นวัตกรรมการสร้างหลักสูตรการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	292

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
22	นวัตกรรมการจัดกระบวนการอบรมที่เรียนรู้ร่วมกันและปฏิบัติการในพื้นที่.....	295
23	นวัตกรรมเนื้อหากระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงเวทีการเรียนรู้ให้กับ คณะกรรมการสภา.....	298
24	นวัตกรรมการเรียนรู้การเมืองภาคพลเมือง.....	302

สารบัญญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แผนที่ประเทศไทย แสดงที่ตั้งจังหวัดที่ศึกษาเชิงคุณภาพ.....	119
2	ตำบลไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	120
3	นายประยงค์ รัตนรงค์.....	126
4	ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง.....	140
5	บรรยากาศก่อนการประชุมสภาผู้นำไม้เรียง.....	145
6	บรรยากาศการประชุมสภาผู้นำไม้เรียง.....	145
7	บรรยากาศการสนทนากลุ่มตำบลไม้เรียง.....	146
8	ตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี.....	152
9	นายศิวโรดม จิตนิยม.....	156
10	บรรยากาศการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลหนองสาหร่าย.....	164
11	การสนทนากลุ่มย่อยตำบลหนองสาหร่าย.....	166
12	ครูสน รูปสูง สร้างแรงบันดาลใจการเมืองภาคประชาชน.....	184
13	กระบวนการเรียนรู้เวทีที่ 1.....	187
14	กระบวนการเรียนรู้การจัดเวทีการเรียนรู้ เวทีที่ 2.....	196
15	ภาพรวมความฝันที่ต้องการเห็นในอนาคตของตำบล.....	198
16	กระบวนการเรียนรู้เวทีที่ 3.....	205
17	แผนที่จังหวัดสมุทรสงคราม แสดงที่ตั้งของตำบลนำร่องที่ศึกษา.....	206
18	การประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองเขิน.....	216
19	การร่วมคิดของคณะกรรมการสภาฯ ในการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลของตำบล คลองเขิน.....	220
20	แผนที่ตำบลจากฝีมือของคณะกรรมการสภาฯ ตำบลคลองเขิน.....	220
21	การร่วมคิดวิสัยทัศน์จากความคิดของคณะกรรมการสภาฯ ตำบลคลองเขิน.....	224
22	กระบวนการประชุมที่คณะกรรมการพึงพอใจและเกิดการเรียนรู้ ของตำบล คลองเขิน.....	228
23	การวาดวิสัยทัศน์ตำบลในความฝันของเด็กและเยาวชนตำบลคลองเขิน.....	229

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
24	บรรยากาศการประชุมสภาฯ ครั้งที่ 1 ตำบลโรงหีบ.....	233
25	การประชุมสภาฯ ครั้งที่ 2 ตำบลโรงหีบ ฝึกกระบวนการมีส่วนร่วมคิด.....	234
26	การมีส่วนร่วมตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนของตำบลโรงหีบจากเวทีการประชุมสภาฯ...	238
27	การสร้างบรรยากาศก่อนการประชุมสภาฯ ครั้งที่ 1 ตำบลบางนางลี่.....	244
28	การประชุมสภาฯ ครั้งที่ 2 ระดมความคิดข้อมูลตำบลบางนางลี่.....	245
29	การประชุมกำหนดวิสัยทัศน์ตำบลบางนางลี่.....	248